

Valentin CHIRIȚA,

doctor în drept, conferențiar universitar al Catedrei „Științe penale”

a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Andrei CAZACICOV,

asistent universitar al Catedrei „Științe penale”

a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, master în drept

RĂSPUNDEREA PENALĂ ATENUATĂ PENTRU CORUPERA PASIVĂ ÎN LEGISLAȚIA REPUBLICII MOLDOVA ȘI CEA A ALTOR STATE

Rezumat

Coruperea pasivă, fiind comisă în anumite împrejurări care implică o reducere simțitoare a gradului de pericol social al faptei, determină legiuitorul autohton, dând expresie principiului umanismului, să atenueze răspunderea și, respectiv, pedeapsa penală. Prezentul articol își propune drept obiectiv stabilirea originii atenuării răspunderii penale pentru coruperea pasivă în legislația națională prin cercetarea multiaspectuală a legislației Republicii Moldova raportată la cea a altor state.

Cuvinte-cheie: corupere, corupere pasivă, răspundere penală, pedeapsă, atenuare.

Summary

Passive corruption, being committed in specific circumstances which involve considerable reduction of social danger, determine national legislator, through applying the principle of humanism, to reduce criminal liability and punishment. This article has as main objective establishing the origin of attenuation of criminal liability for passive corruption in national law by a profound and detailed research of Moldovan legislation in relation with that of other countries.

Keywords: corruption, passive corruption, criminal liability, punishment, attenuation.

Introducere. Corupția este o faptă ilegală care afectează exercitarea normală a funcției și care constă fie în folosirea de către subiectul actelor de corupție sau al faptelor de comportament corupțional a funcției sale pentru solicitarea, primirea sau acceptarea, direct sau indirect, pentru sine sau pentru o altă persoană, a unor foloase materiale sau a unui avantaj necuvenit, fie în promisiunea, oferirea sau acordarea ilegală a unor asemenea foloase sau avantaje necuvenite subiecților actelor de corupție [9].

Conform art. 19 al Convenției penale privind corupția [1], statele semnatare trebuie să prevadă sancțiuni și măsuri efective, proporționale și descurajatoare pentru infracțiunile de corupție.

În anul 2013, prin art. III al Legii R. Moldova nr. 326/2013 [10], a fost înăspriată sancțiunea penală pentru coruperea pasivă, infracțiune prevăzută la art. 324 CP al R. Moldova, astfel încât pedeapsa complementară la alin.

(1), (2), (3) al art. 324 CP s-a majorat în privința amenzii și privării de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau exercitării anumitor activități. Tot prin această lege, în premieră pentru legislația penală autohtonă (art. 187 CP al R. Moldova din 1961 [3] nu a prevăzut vreo circumstanță de atenuare a răspunderii penale pentru luare de mită), a fost introdus alin. (4), art. 324 CP, cu următorul conținut: „Acțiunile prevăzute la alin. (1), săvârșite în proporții care nu depășesc 100 unități convenționale, se pedepsesc cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani” [4].

Comparaiv alin. (1), art. 324 CP, prevederea de la alin. (4) al aceluiași articol nu prescrie vreo pedeapsă cu închisoarea, iar pedeapsa amenzii și cea a privării de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate este diminua-

tă în mod considerabil (pedeapsa amenzii la alin. (4), art. 324 CP este cu 3000-4000 unități convenționale mai mică decât cea prevăzută la alin. (1), art. 324 CP, iar pedeapsa privării de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate – cu 5 ani). Aceasta denotă că alin. (4), art. 324 CP este o circumstanță privilegiată a infracțiunii de corupere pasivă, o circumstanță ce atenuează răspunderea penală a subiectului infracțiunii în cazul în care obiectul coruperii nu depășește cuantumul de 2000 de lei.

Această circumstanță atenuantă crează în practica judiciară a R. Moldova controverse vădite, ținând cont că: „dacă a fost acceptat un folos patrimonial fără a cunoaște însă natura și cuantumul patrimonial al acestuia, operând principiul *in dubio pro reo*, fapta coruptului va fi încadrată în conformitate cu alin.(4) art.324 CP [13].

Apare o serie de întrebări logice:

- mai sunt oare prevederi similare în legislația națională?
- mai sunt prevederi similare în legislațiile penale ale altor state ale lumii?
- care ar fi sorginta acestei inovații legislative?

Să încercăm să răspundem la fiecare din întrebările indicate supra în vederea înțelegerii adecvate a naturii originale a respectivei circumstanțe ce atenuează răspunderea penală a coruptului.

Metode și materiale aplicate. În cadrul studiului efectuat a fost folosită, în mod prioritar, metoda comparativă de examinare a legislațiilor penale ale diferitor state. Pe lângă aceasta au mai fost folosite: metoda observației, metoda analizei logice, metoda clasificării etc.

Conținut de bază. Conform art. 11 al Codului de conduită al funcționarului public [8] și art. 23 al Legii R. Moldova nr. 8/2008 cu privire la conflictul de interese [7], funcționarului public îi este interzis să solicite sau să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, destinate personal acestuia sau familiei sale, însă interdicția dată nu se aplică în privința cadourilor simbolice, celor oferite din politețe sau primite cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și a căror valoare nu

depășește limitele stabilite de Guvern. Astfel, conform Hotărârii de Guvern nr. 134/2013 [11], se stabilește în calitate de valoare admisă a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol suma maximă de 1000 lei. În cazul în care funcționarul acceptă cadoul, însă nu înscrie detaliat aceste acțiuni într-un registru special, acesta poate fi sancționat doar disciplinar.

În cazul dat nu poate fi antrenată răspunderea penală în conformitate cu art. 324 CP, întrucât este exclusă în principiu o anumită contraprestație din partea persoanei publice, persoanei publice străine, funcționarului internațional sau din partea persoanei cu funcție de demnitate publică [13].

Faptul dat vine în confirmare cu legislația penală prin prisma art. 14, alin. (2) CP: „nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de Codul penal, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni” și prin prisma scopului în care se comite infracțiunea de corupere pasivă: „pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia”. În cazul absenței scopului (persoana este remunerată după realizarea acțiunii sau nu este remunerată în general) ținând cont de faptul că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, devine aplicabil art. 315 C. contr. (primirea în exercițiul funcțiunii de recompensă neligitimă) sau, după caz, art. 313 C. contr. (protecționismul) [4].

La art. 366 CP al R. Kazahstan [27], se face o referire specială conform căreia nu poate fi pedepsită penal și urmează a fi sancționată doar disciplinar persoana care primește un cadou, în absența înțelegerii prealabile de a executa obligațiile legitime ale persoanei publice, dacă costul cadoului nu depășește doi indici lunari de decontare (pentru anul 2015 acesta constituie echivalentul a 3964 de tenge sau a 2576 lei [42]).

Întru susținerea aserțiunii expuse de M. Anseli, conform căreia „compararea este aptă să înarmeze juristul cu idei și argumente pe care nu le poate obține chiar și cunoscând

la perfecție doar dreptul propriu” [35], găsim oportun de a analiza coruperea pasivă prin prisma prevederilor legislative ale altor țări.

Potrivit Codului penal al Federației Ruse [18], pentru infracțiunea de corupere, prevăzută la art. 290 – luare de mită –, agravarea răspunderii penale se efectuează, inclusiv, în funcție de mărimea mitei:

– în proporții considerabile, acelea ce depășesc 25 000 de ruble rusești (alin. (2), art. 290 CP);

– în proporții mari, care depășesc cuantumul de 150 000 de ruble rusești (alin. (5), art. 290 CP);

– în proporții deosebit de mari, acelea ce depășesc suma de 1 000 000 de ruble rusești (alin. (6), art. 290 CP).

Faptul că la alin. (2), art. 290 CP al Federației Ruse, cuantumul mitei depășește suma de 25 000 de ruble rusești (aproximativ 7700 lei moldovenești [42]), denotă faptul că coruperea cu o sumă mai mică de 25 000 de ruble rusești prezintă semnele constitutive ale infracțiunii prevăzute la alin. (1), art. 290 CP al Federației Ruse.

Cercetarea legislației penale [18] și a celei administrative [16] a Federației Ruse nu a scos în evidență prezența unor circumstanțe atenuante ale răspunderii penale a persoanei ce a comis infracțiunea de luare de mită, și nici vreo sancționare administrativă a luării de mită în proporții de până la 25 000 ruble rusești.

Nici sancțiunea stipulată la alin. (1), art. 290 CP al Federației Ruse (amendă în mărime de până la 1 000 000 de ruble rusești, sau în mărimea salariului ori altui venit al condamnatului pentru o perioadă de 2 ani, sau în mărimea de la 10 la 50 de ori mai mare decât suma mitei cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani, sau muncă corecțională pe un termen de la 1 la 2 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani, sau muncă obligatorie pe un termen de până la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani, sau

privare de libertate pe un termen de până la 3 ani cu amendă în mărime de la 10 la 20 de ori mai mare decât suma mitei ori fără aceasta) nu permite de a echivala prevederea de la alin. (4), art. 324 CP al R. Moldova cu cele ale alin. (1), art. 290 CP al Federației Ruse, ceea ce subliniază o dată în plus că aceasta este o modalitate de atenuare a răspunderii penale în legislația noastră națională.

Codul penal al Republicii Ucraina [25], în art. 368 – acceptarea ofertei, promisiunii sau primirea beneficiilor ilegale de o persoană cu funcție de răspundere –, nu prezintă o diferențiere majoră în raport cu art. 290 CP al Federației Ruse. Agravarea răspunderii penale se efectuează, la fel, după aceleași criterii ale proporțiilor considerabile (alin. (2), art. 368 CP), proporțiilor mari (alin. (3), art. 368 CP) și proporțiilor deosebit de mari (alin. (4), art. 368 CP). Beneficiile ilegale în proporții considerabile sunt acelea care depășesc de o sută și mai multe ori venitul minim neimpozabil al cetățenilor, în proporții mari – ce depășesc de două sute și mai multe ori venitul minim neimpozabil al cetățenilor, în proporții deosebit de mari – de cinci sute și mai multe ori venitul minim neimpozabil al cetățenilor.

Respectiv, pentru alin. (1), art. 368 CP al R. Ucraina, în calitate de obiect al beneficiilor ilegale intervin propunerile, promisiunile, avantajele al căror echivalent bănesc nu poate depăși suma ce depășește de 100 de ori venitul minim neimpozabil al cetățenilor (în conformitate cu art. 169 Cod fiscal al R. Ucraina [28], prin venit minim neimpozabil, pentru anul 2015, se are în vedere suma de 609 hrivne), adică suma de până la 60 900 hrivne, aproximativ 50 700 lei moldovenești [42]. Pedepsa penală pentru comiterea acestei infracțiuni, pentru componenta de bază, constă în stabilirea amenzii de la 1000 la 1500 de venituri minime neimpozabile ale cetățenilor sau arest pe un termen de la 3 la 6 luni, sau privarea de libertate pe un termen de la 2 la 4 ani cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani și cu confiscarea specială.

O atenuare a răspunderii penale pentru

comiterea acestei infracțiuni nu se prevede.

Legislația penală a R. Belarus [32, p. 407], la art. 430 CP al R. Belarus – luarea de mită, agravează răspunderea penală în modul următor: la alin. (2), art. 430 CP pentru comiterea faptei în proporții mari, la alin. (3), art. 430 CP – în proporții deosebit de mari. Sancțiunea prevăzută la alin. (1), art. 430 CP este formată din privațiunea de libertate pe un termen de la 3 la 5 ani cu privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate sau cu privare de libertate pe un termen de până la 7 ani cu confiscarea averii și cu privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate.

Astfel, cuantumul mitei pentru alin. (1), art. 430 CP al R. Belarus nu poate depăși limita de 250 și mai multe ori a mărimii valorii de bază stabilite în ziua comiterii faptei (ținând cont că mărimea valorii de bază stabilite la data de 01.01.2015 constituie echivalentul sumei de 180 000 ruble belaruse [29], atunci obiectul mituirii în acest caz nu poate depăși suma de 45 000 000 ruble belaruse – aproximativ 47 000 lei moldovenești [42]). Proporțiile mari, conform notei de la Capitolul 35 al CP al R. Belarus [32], depășesc această limită, iar proporțiile deosebit de mari sunt acelea ce depășesc de 1000 și de mai multe ori mărimea valorii de bază stabilite în ziua comiterii faptei.

Diferențe esențiale în privința infracțiunii de corupere pasivă, mai ales în ceea ce privește absența circumstanțelor atenuante, nu au fost constatate nici la examinarea art. 311 CP al R. Aizerbaidjan [24], art. 319 CP al R. Tadjikistan [21], art. 366 CP al R. Kazahstan [27], art. 200 CP al R. Armenia [26], art. 338 CP al Georgiei [23], art. 303 CP al R. Kârgâzstan [20], art. 184 CP al R. Turkmenistan [19], art. 210 CP al R. Uzbekistan [17], art. 164 CP al R. Estonia [34], art. 320 CP al Letoniei [22].

Unicul stat al CSI, cu excepția Republicii Moldova, care prevede atenuarea răspunderii penale pentru coruperea pasivă este Republica Lituania. Conform legislației penale a acestui stat, și anume alin. (4), art. 225 CP al R. Lituania, funcționarul public sau o altă asemenea persoană care a primit, a promis sau

a acceptat oferta de a primi, pentru sine sau pentru altul, direct sau indirect, mită în mărime mai mică de un nivel minim de existență (un NME este egal cu 130 ltl, adică 400 de lei [45]), a extorcat sau a provocat oferirea mitei pentru o acțiune legală sau ilegală ori pentru omisiunea în timpul exercitării obligațiilor de serviciu, a comis o infracțiune și se pedepsește cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau de a ocupa anumite funcții. Alin. (1), art. 225 CP al R. Lituania prevede în calitate de sancțiune privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau de a ocupa anumite funcții ori privațiunea de libertate pe un termen de până la 3 ani [33].

Luarea de mită, incriminată la art. 289 al CP al României [5], este incriminată într-o singură variantă-tip. Agravarea răspunderii și pedepsei penale nu depinde de depășirea unei anumite limite a obiectului coruperii, în sensul că legiutorul român nu este cointeresat în cuantumul banilor sau foloaselor care nu se cuvin funcționarului public.

Proiectul Codului penal al României [14] prevedea, la alin. (4), art. 288 CP, că dacă fapta de luare de mită a fost săvârșită de o altă persoană decât cele arătate în art. 175 CP (funcționar), limitele speciale ale pedepsei se reduc la jumătate. În art. 19 al Odronanței de urgență nr. 43/2002 [12], găsim o prevedere aproape similară: „Persoana care a comis una dintre infracțiunile atribuite în competența Parchetului Național Anticorupție, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragerea la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit astfel de infracțiuni beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege”. Codul penal al României în vigoare [5], la art. 308 prevede o reducere cu o treime a limitelor speciale ale pedepsei penale raportate la persoanele care exercită o însărcinare în serviciul unei persoane fizice-funcționar public sau în cadrul oricărei persoane juridice.

Cu toate acestea, atenuarea răspunderii penale se efectuează fie după persoana celui vinovat, fie după acțiunile înfăptuite de acesta după pornirea urmăririi penale și nicidecum după mărimea mitei pretinse sau accep-

tate, fapt ce dovedește o dată în plus noutatea prevederii de la alin. (4), art. 324 CP al R. Moldovei.

Codul penal al Franței [31] în Secțiunea 3 a Capitolului 2, Partea a 3-a, intitulată „Deficiențe de onestitate”, interzice reprezentanților puterii publice, sub sancțiune în formă de privare de libertate pe un termen de la 2 la 10 ani și amendă în mărime de 200-1 000 000 franci, primirea (direct sau indirect) a cadourilor de orice natură (indiferent de costul lor).

Noul Cod penal al Franței, în articolele 432-10 – 432-12, prevede răspunderea penală pentru luarea de mită, astfel încât această infracțiune se împarte în: luarea de către persoanele cu funcție de răspundere a sumelor necuvenite sub pretextul prevăzut de lege (art. 432-10 CP), luarea pasivă de mită (art. 432-11 CP), obținerea ilegală a procentelor (art. 432-11 CP). Pedepsa penală pentru aceste trei infracțiuni variind de la privațiune de libertate pe un termen de până la 5 ani și amendă de până la 500 000 franci și până la privațiune de libertate pe un termen de până la 10 ani și amendă de până la 1 000 000 franci [39].

În ceea ce privește SUA, la nivel internațional, este cunoscut faptul că legislația acestui stat cuprinde un concept mai amplu al coruperii decât în statele Europei [36]. SUA sunt cunoscute ca state cu un sistem bazat pe precedent judiciar, însă există și un Cod de legi al SUA (US Code), în care mituirii îi este dedicat un capitol întreg, și anume capitolul 11 al titlului 18, care se numește „mituirea, spălarea de bani și conflictul de interese” (Bribery, Graft, and conflicts of interest) [44].

Spre exemplu, în conformitate cu art. 201, titlul 18 al Codului de legi al SUA, obiectul mituirii poate deveni orice valoare, materială sau nematerială, prin care fapt se deosebește esențial de legislația penală a Federației Ruse, care nu prevede răspundere pentru mita obținută într-o formă nematerială.

Coruperea pasivă propriu-zisă, în legislația SUA, este vizată de pct. b/2, art. 201, titlul 18 al Codului de legi SUA; pct. c, art. 201, titlul 18 prevede răspunderea penală pentru darea sau obținerea bacșișului de către o persoană cu funcție de răspundere; art. 209, titlul

18 prescrie răspunderea penală pentru obținerea remunerării de la persoane sau organizații private, chiar dacă nu se află în legătură cu anumite acțiuni/ inacțiuni ale persoanei cu funcție de răspundere; art. 212, titlul 18 stipulează răspunderea penală pentru conducătorii băncilor pentru acordarea de împrumuturi sau cadouri bănești inspectorului sau ajutorului inspectorului care controlează banca sau are dreptul să ocontroleze; art. 215, titlul 18 prevede coruperea activă sau pasivă îndreptată spre obținerea împrumutului de la angajatul sistemului bancar federal [36].

În SUA, remunerarea muncii persoanelor cu funcție de răspundere este competența exclusivă a statului [38, p. 159].

Pedeapsa pentru coruperea pasivă și activă, descrise în art. 201, titlul 18 al Codului de legi al SUA, o constituie amenda în sumă ce depășește de 3 ori mărimea mitei sau privațiunea de libertate pe un termen de până la 15 ani. Pentru alte infracțiuni de corupție cuprinse în capitolul 11 al titlului 18 al Codului de legi SUA pedeapsa privativă de libertate se cuprinde în limitele de până la 5 ani, dar, în final, vreo circumstanță care ar atenua răspunderea și pedeapsa penală nu se identifică.

În Marea Britanie legislația penală nu este codificată, de aceea baza contracarării fenomenului corupției o constituie Legea cu privire la luarea de mită în organizațiile publice din 1889 și legile de prevenire a corupției din 1906 și 1916. În ceea ce privește coruperea în timpul alegerilor parlamentare sau locale intervine Legea reprezentării din 1983, iar în cazul vinderii funcțiilor publice operează Legea despre vinderea funcțiilor din 1809, în redacția legii dreptului penal din 1967.

În ceea ce privește pedeapsa penală pentru corupere, în conformitate cu regulile generale, indiferent de legea care vizează actul de corupție, aceasta nu poate depăși termenul de 2 ani. Evident că pe lângă privațiunea de libertate se poate aplica, în funcție de caz, amenda, privarea de a ocupa anumite funcții pe un termen de până la 5 ani, iar în cazul repetării infracțiunii, privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe toată viața.

Merită de atenționat că, dacă persoana

primește un cadou înțelegând că aceasta este o mită, aceasta din urmă, în modul respectiv, încheie o înțelegere de corupere, chiar dacă nu avea intenția de a realiza condițiile inițiale ale înțelegerii (precedentul din 1956, cazul *Co-roana vs Karr*) [37, p. 123-124].

Codul penal al Italiei [6] prevede un șir de articole care incriminează infracțiunea de corupere, sub diferite forme: art. 246 CP – coruperea cetățenilor de către străini, art. 318 CP – coruperea pentru un act oficial, art. 319 CP – coruperea pentru efectuarea unei activități contrare obligaiilor de serviciu, art. 319 ter CP – coruperea în procesele judiciare, art. 320 CP – coruperea persoanei încadrate în serviciu public, art. 322 CP – instigarea la corupere, art. 530 CP – coruperea minorilor.

Analogul art. 324 CP al R. Moldova îl constituie art. 318 CP al Italiei. Sancțiunea pentru extorcarea de mită în biroul propriu (traducerea exactă a textului incriminatoriu de la art. 318 CP al Italiei) o constituie privațiunea de libertate pe un termen de la 6 luni la 3 ani. În calitate de circumstanță atenuantă intervine alin. (2), art. 318 CP al Italiei: „dacă persoana cu funcție de răspundere primește remunerația necuvenită după actul deja executat, pedeapsa preia forma privațiunii de libertate pe un termen de până la un an” [6, p. 35].

În conformitate cu art. 331 al CP al Germaniei [15], persoana publică, care solicită beneficii materiale sau de altă natură sau care primește astfel de beneficii ori care îi sunt promise pentru viitor, pentru efectuarea în prezent sau în viitor a unor acțiuni, se pedepsește cu privarea de libertate pe un termen de până la 2 ani sau cu amendă. Agravarea răspunderii penale se efectuează în funcție de calitatea subiectului infracțiunii, astfel încât la alin. (2), art. 331 CP al Germaniei, subiectul infracțiunii este judecătorul sau arbitrul, iar pedeapsa penală este majorată cu un an comparativ alin. (1), art. 331 CP al Germaniei.

În acord cu alin. (3), art. 331 CP al Germaniei, nu implică pedeapsă penală fapta prevăzută de alin. (1), dacă subiectul primește beneficiile solicitate, reale sau promise, primind în prealabil acordul autorităților competente, fie imediat notifică aceste autorități

despre primirea sau acceptarea mitei.

O altă situație apare în cazul în care persoana publică solicită un beneficiu material sau de altă natură ori primește un astfel de beneficiu sau promisiune pentru săvârșirea acțiunilor contrare obligațiilor sale de serviciu (art. 332 CP al Germaniei). În atare situație, pedeapsa penală este majorată și constituie privațiune de libertate pe un termen de la 6 luni la 5 ani, iar în cazuri mai puțin grave – privațiune de libertate pe un termen de până la 3 ani sau amendă [40, p. 252].

Codul penal al R.P. Chineze [30, p. 212] dedică un capitol întreg, capitolul 8 al părții speciale, infracțiunilor de corupție și mituire, dintre care fac parte infracțiunile de corupție (art. 382 CP), folosirea contrar destinației a mijloacelor de stat (art. 384 CP), darea de mită (art. 385 CP), distribuirea proprietății de stat în domeniul privat (art. 396 CP) etc.

Un interes deosebit îl prezintă art. 383 CP al R.P. Chineze care stabilește pedeapsa penală pentru coruperea pasivă în funcție de mărimea mitei și a circumstanțelor însoțitoare. Conform acestuia, persoanele publice sunt sancționate după cum urmează:

- pentru corupere individuală în mărime mai mare de 100 000 de yuani (aproximativ 315 000 lei [42]) – privațiune de libertate pe un termen mai mare de 10 ani sau privațiune de libertate pe termen nedeterminat cu confiscarea proprietății ori fără de aceasta, iar în cazul circumstanțelor agravante – pedeapsa cu moartea și confiscarea proprietății;

- pentru corupere individuală în mărime mai mare de 50 000 de yuani, dar mai mică de 100 000 de yuani – privațiune de libertate pe un termen mai mare de 5 ani sau privațiune de libertate pe termen nedeterminat cu confiscarea proprietății ori fără de aceasta, iar în cazul circumstanțelor agravante – pedeapsa cu moartea și confiscarea proprietății;

- pentru corupere individuală în mărime mai mare de 5000 de yuani, dar mai mică de 50 000 de yuani – privațiune de libertate pe un termen de la un an la 7 ani, iar în cazul circumstanțelor agravante – privațiune de libertate pe un termen de la 7 la 10 ani;

- pentru corupere individuală în mări-

me mai mică de 5000 de yuani, în prezența circumstanțelor agravante – privațiune de libertate pe un termen de până la 2 ani sau arestul.

În calitate de circumstanțe atenuante, în sensul art. 383 al CP al R.P. Chineze, se prezintă:

– coruperea în mărime mai mică de 5000 de yuani efectuată de organizații sau organele ierarhic superioare cărora li se aplică măsuri administrative de pedepsire; și

– în calitate de modalitate specială de liberare de pedeapsă penală a persoanei ale cărei acțiuni intră sub incidența noțiunii de corupere individuală cu suma cuprinsă între limitele 5000-10 000 de yuani, în cazul căinței active după comiterea infracțiunii și returnarea voluntară a sumei primite ilicit pedeapsa penală poate fi micșorată sau persoana poate fi liberată de pedeapsă penală; în cazul indicat organizației sau organelor ierarhic superioare li se aplică măsuri administrative de pedepsire [43].

Concluzii. Analiza prevederilor legislative ale diferitor state ale lumii ne permite să ajungem la următoarele concluzii:

– într-un șir de state răspunderea penală pentru coruperea pasivă deviază în funcție de finalitatea pentru care a fost primită mita: acțiuni legale sau acțiuni ilegale ale coruptului;

– în alte state o importanță decisivă se acordă faptului dacă mita a fost primită până la realizarea acțiunilor sau după înfăptuirea lor ca „semn de recunoștință”. În acest caz, luându-se în considerare nivelul inflației, se elaborează o regulă nescrisă conform căreia funcționarul de stat poate primi cadouri în valoare de până la 5-100 dolari SUA (în cazul SUA și Canadei), până la 50 de mărci (în cazul Germaniei) etc. fără ca să fie urmărit și pedepsit penal [39]. În alte state, precum este R. Kazahstan, regula dată este consemnată nemijlocit în dispoziția normei ce incriminează coruperea pasivă;

– sancțiunea pentru coruperea pasivă, în varianta de bază, variază de la stat la stat și poate constitui atât privațiune de libertate pe un termen de până la 2 ani (ca în Marea Britanie), cât și pedeapsa capitală (aplicată în prezent în Republica Populară Chineză);

– atenuarea răspunderii penale pentru coruperea pasivă este prevăzută, pe lângă Republica Moldova, în legislațiile penale ale altor state, precum China, România, Italia, Germania ș.a.

– atenuarea răspunderii și pedepsei penale pentru coruperea pasivă se efectuează în funcție de subiectul infracțiunii, de acțiunile comise de acesta după pornirea urmăririi penale, de momentul primirii mitei (după executarea acțiunilor care sunt remunerate sub formă de mulțumire), de anunțarea autorităților competente despre primirea mitei sau propunerii de a o primi, cuantumului obiectului coruperii;

– unele state prevăd în codul lor penal modalități speciale de liberare de răspundere penală nu doar pentru corupere activă, ci și pentru coruperea pasivă (R. Armenia, R. P. Chineză, Estonia ș.a.);

– legislația Republicii Moldova nu este unica în care poate fi regăsită circumstanța ce atenuază răspunderea și, respectiv, pedeapsa penală pentru coruperea pasivă în funcție de mărimea obiectului coruperii.

Referințe bibliografice

1. Convenția penală privind corupția adoptată la Strasbourg la 27.01.1999. Ratificată de R. Moldova prin Legea de ratificare nr. 428-XV din 30.10.2003, în vigoare pentru RM din 01.05.2004. În: Monitorul Oficial nr. 229 din 21.11.2003.
2. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2012. În: Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009.
3. Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961. În: „Veștile R.S.S.M.” nr. 10 din 24.04.1961.
4. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial nr. 3-6 din 16.01.2009.
5. Codul penal al României nr. 286 din 2009. În: Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24.07.2009.
6. Codul penal al Italiei nr. 1398 din 19.10.1930, în vigoare de la 01.07.1930. În: „Altalex eBook: Collana Codici Alta-

- lex”, martie 2014.
7. Legea Republicii Moldova nr. 8 din 15.02.2008 cu privire la conflictul de interese. În: Monitorul Oficial nr. 94-96 din 30.05.2008.
 8. Legea Republicii Moldova nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. În: Monitorul Oficial nr. 74-75 din 11.04.2008.
 9. Legea Republicii Moldova nr. 90 din 25.04.2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției. În: Monitorul Oficial nr. 103-105 din 13.06.2008.
 10. Legea Republicii Moldova nr. 326 din 23.12.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: Monitorul Oficial nr. 47-48 din 25.02.2014.
 11. Hotărârea de Guvern nr. 134 din 22.02.2013 privind stabilirea valorii admise a cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol și aprobarea Regulamentului cu privire la evidența, evaluarea, păstrarea, utilizarea și răscumpărarea cadourilor simbolice, a celor oferite din politețe sau cu prilejul anumitor acțiuni de protocol. În: Monitorul Oficial nr. 42-47 din 01.03.2013.
 12. Ordonanța de Urgență nr. 43 din 04.04.2002 privind Parchetul Național Anticorupție. În: Monitorul Oficial al României nr. 244 din 11.04.2002.
 13. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție nr. 11 din 22.12.2014. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=195 (accesat la 24.11.2014)
 14. Proiectul Legii privind Codul Penal. http://www.just.ro/Portals/0/Coduri/coduri_60309/Proiectul%20Legii%20privind%20Codul%20Penal-%20forma%20transmisia%20Parlamentului.doc, <http://www.coltuc.ro/blog/infracțiunile-de-corupție-in-noul-cod-penal/> (accesat la 26.11.2015)
 15. Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich vom 15. Mai 1871 <http://lexetius.com/leges/StGB/Inhalt;jsessionid=1q7vq0b5e2pfejjov8we8xspp?0> (accesat la 28.11.2015)
 16. Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях №. 195-ФЗ от 20.12.2001. В: «Российская газета», №. 256 от 31.12.2001.
 17. Уголовный кодекс Республики Узбекистан №. 2012-ХІІ от 22.09.1994. В: «Ведомости Верховного Совета Республики Узбекистан», №. 1 от 1995 г.
 18. Уголовный кодекс Российской Федерации №. 63-ФЗ от 13.06.1996. В: «Собрание законодательства Российской Федерации», №. 25 от 17.06.1996.
 19. Уголовный кодекс Туркменистана №. 222-1 от 12.06.1997. В: «Ведомости Меджлиса Туркменистана», №. 2 от 1997 г.
 20. Уголовный кодекс Республики Кыргызстан №. 68 от 01.10.1997. В: «Ведомости Жогорку Кенеша Кыргызской Республики», №. 7 от 1998 г.
 21. Уголовный кодекс Республики Таджикистан №. 574 от 21.05.1998. http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30397325 (accesat la 30.11.2015)
 22. Уголовный кодекс Латвии от 17.06.1998. http://www.pravo.lv/likumi/07_uz.html (accesat la 30.11.2015)
 23. Уголовный кодекс Грузии №. 2287 от 22.07.1999. В: «Сакартвелос саканонм-дебло мацне», №. 41(48) от 1999 г.
 24. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики от 30.12.1999. В: «Сборник законодательных актов Азербайджанской Республики», №. 4 от 2000 г.
 25. Уголовный кодекс Украины №. 2341-III от 05.04.2001. В: «Відомості Верховної Ради України», №. 25-26, 2001 г.
 26. Уголовный кодекс Республики Армения от 18.04.2003. <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=rus> (accesat la 30.11.2015)
 27. Уголовный кодекс Республики Казахстан №. 266-V от 03.07.2014. http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31575252 (accesat la 30.11.2015)
 28. Налоговый кодекс Украины №. 2755-VI от 02.12.2010. В: «Голос Украины», №. 229 от 04.12.2010.

29. Постановление Совета Министров Республики Беларусь №. 1255 от 29.12.2014 об установлении размера базовой величины. В: «Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь», №. 5/3993431 от 2014 г.
30. Уголовный кодекс Китайской Народной Республики от 14.03.1977. Под ред. А.И. Короблева, перевод Д.В. Вичкова. Санкт-Петербург: «Юридический центр Пресс», 2001.
31. Уголовный кодекс Франции от 22.07.1992. Под ред. Головки Л.В., Крылова Н.Е. Санкт-Петербург: «Юридический центр Пресс», 2002 г.
32. Уголовный кодекс Республики Беларусь №. 275-3 от 09.07.1999. Под ред. Волженкин Б.В. Санкт-Петербург: «Юридический центр Пресс», 2001 г.
33. Уголовный кодекс Литовской Республики №. VIII/1968 от 26.09.2000. Под ред. проф. Павилониса В. Санкт-Петербург: «Юридический центр Пресс», 2002 г.
34. Уголовный кодекс Эстонской Республики от 01.09.2002. Перевод: Залеталов В.В. Санкт-Петербург: «Юридический центр Пресс», 2001 г.
35. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права. Очерки сравнительного права. Москва: Прогресс, 1981 г.
36. Денисов. С. А. Опыт Соединенных Штатов Америки в борьбе с коррупцией. Ханты-Мансийск: Чиновник, №. 4 (32), 2004 г.
37. Кузнецов Ю.А., Силюнский Ю.Р., Хомутова А.В. Российское и зарубежное законодательство о мерах противодействия коррупции. Владивосток: ДВГА-ЭУ, 1999 г.
38. Никифоров Б.С., Решетников Ф.М. Современное американское уголовное право. Москва: Наука, 1990 г.
39. Уголовное право Борьба с коррупцией в государственных органах Республики Казахстан: учебное пособие. Под ред. Е.О. Алауханова. Алматы: 2008 г. 330 с.
40. Уголовное уложение (Уголовный кодекс) Федеративной республики Германия: текст и научно-практический комментарий, под ред. Рагога А. И. Москва: Проспект, 2010 г.
41. <https://www.curs.md/ru/convertor> (accesat la 30.11.2015)
42. <https://www.bnm.md/ro/content/ratele-de-schimb> (accesat la 28.11.2015)
43. <http://asia-business.ru/law/law1/criminalcode/code/#8> (accesat la 28.11.2015)
44. <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/> (accesat la 30.11.2015)
45. <https://www.curs.md/ru/convertor> (accesat la 01.12.2015)